

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian Covid-19-lag

Ert diarienummer S2020/09214

Förvaltningsrätten framför inledningsvis att förslagen i promemorian generellt är välformulerade och genomarbetade. Utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, har förvaltningsrätten även följande synpunkter på förslagen i promemorian.

Inskränkningar av fri- och rättigheter samt förhållandet till EU-rätten

Den föreslagna lagen öppnar för stora inskränkningar i människors möjligheter att samlas. Av det skälet förs en diskussion i promemorian kring de rättsliga förutsättningarna som gäller vid begränsningar av mötes- och demonstrationsfriheten. Eftersom flera av fri- och rättigheterna i regeringsformen och Europakonventionen går in i varandra anser förvaltningsrätten att det hade varit önskvärt med en bredare diskussion, där risken för att andra fri- och rättigheter inskränks med anledning av förslagen beaktats och förutsättningarna för det diskuterats. Även en diskussion kring hur den föreslagna lagen förhåller sig till EU-rätten hade varit önskvärt enligt förvaltningsrätten, särskilt då lagen kan komma att medföra begränsningar av den fria rörligheten för bl.a. personer och tjänster inom EU.

Tolknings- och tillämpningsproblem

Enligt förslagen i promemorian ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om begränsningar avseende olika verksamheter och platser. Förvaltningsrätten har i den delen uppmärksammat följande oklarheter i den föreslagna författningstexten.

När det gäller föreskrifter som tar sikte på *handelsplatser*, anser förvaltningsrätten att det är oklart om tanken är att livsmedelsbutiker och apotek omfattas av den föreslagna bestämmelsen i 10 §. I promemorian anges dels att sådana handelsplatser inte ska kunna stängas (s. 29), och dels att det inte bör komma i fråga att stänga sådana butiker (s. 69).

Eftersom apotek och livsmedelsbutiker klart omfattas av ordalydelsen bör det anges i 10 §, om dessa ska undantas från tillämpningen.

I promemorian anförts angående innebörden av *platser för privata sammankomster* i 12 § att det sociala umgänget ska vara huvudsyftet med sammankomsten, och som exempel anges att bestämmelsen innebär att dop- och bröllopfester omfattas, men inte dop- och vigselceremonier. Förvaltningsrätten anser att det finns en risk för tolkningsproblem, eftersom en sammankomst ofta kan ha flera syften och det kan vara svårt att avgöra vilket syfte som är det dominerande. Det kan t.ex. tänkas att ett bröllopsfirande sker på samma plats som vigseln och i direkt anslutning ceremonin.

Förvaltningsrätten anser vidare att ordalydelsen i 14 § i förslaget inte ger tillräcklig ledning angående vad som avses med förbud mot att vistas *i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven plats*. I promemorian anges att det får anses framgå att det ska handla om en allmän plats, men förvaltningsrätten anser att detta bör framgå av ordalydelsen. I promemorian anges vidare att bestämmelsen inte omfattar sådana platser där det bedrivs näringsverksamhet eller offentlig verksamhet av mer betydande omfattning (s. 74), vilket förvaltningsrätten inte anser att bestämmelsen ger tydligt uttryck för. Det framgår inte heller att det handlar om platser som inte omfattas av någon annan bestämmelse i den föreslagna lagen, vilket syftet tycks vara (s. 38). Enligt förvaltningsrätten hade bestämmelsen kunnat formulerats tydligare, t.ex. på så sätt att förbudet avser att vistas *i en park, på en badplats eller på någon annan liknande särskilt angiven allmän plats som inte omfattas av 8–11 §§*. Förvaltningsrätten uppmärksammar även att det kan uppstå problem att dra gränsen mellan en särskilt angiven allmän plats och sådana platser som kan inverka på rörelsefriheten. Härvid uppmärksammas särskilt att det är oklart vad som gäller för torg.

Förhållandet till ordningslagen

Den föreslagna lagen ska enligt 2 § gälla utöver ordningslagen. I författningskommentaren till 2 § (s. 63) anges att 2 kap. 15 § ordningslagen inte ska användas för att meddela föreskrifter i syfte att förhindra spridning av covid-19. Aktuell bestämmelse i ordningslagen tar sikte på regeringens och länsstyrelsens möjlighet att meddela föreskrifter om att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar inte får hållas inom ett visst område om det är nödvändigt för att förhindra en pandemi. I promemorian föreslås vidare en ny bestämmelse i ordningslagen – 2 kap. 15 a § – av vilken ska framgå att allmänna sammankomster och offentliga tillställningar kan begränsas *även* med stöd av den nya lagen. Enligt förvaltningsrätten är det otydligt hur den nya lagen förhåller sig till ordningslagen i aktuellt hänseende. Om avsikten är att 2 kap. 15 § ordningslagen inte ska användas när det gäller åtgärder relaterade till covid-19, bör detta tydliggöras.

Konsekvenser för domstolarna

I promemorian görs bedömningen att förslagen inte kommer att leda till någon nämnvärt ökad arbetsbelastning för domstolarna, samtidigt som det anges att omfattningen av domstolsprocesser till stor del beror på i vilken utsträckning bemyndigandena i lagen kommer att användas. Med hänsyn till att det inte står klart hur förslagen kommer att påverka domstolarna, bör denna fråga följas upp.

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Peter Kristiansson. I handläggningen har även rådmannen Henrik Hedberg och förvaltningsrättsfiskalen Ida Sandell (föredragande) deltagit.

Peter Kristiansson